

Základy struktury odborného textu

(schéma pro potřeby SPESEM, KEPA UHK)

proč je její dodržování a znalost pro čtenáře důležitá?

-v odborném textu jde o informace

-čteme rychleji a "lépe" (tzv. racionální čtení), analýza dokumentu

-důležité je nalézt centrální bod, ohnisko textu

obecná anatomie odborného textu:

začátek - střed - konec

téma a réma,

-téma = východisko pro další sdělení, tj. co už je známo

-réma = jádro sdělení, nová informace

konkrétní aplikace – model IMRAD

- Introduction (jaký problém)
- Material and Methods (jak byl studován)
- Results (co se zjistilo)

And

- Discussion (co to znamená, jak to interpretujeme)

-je to doporučená kompozice pro některé odborné časopisy

-dominují prvky logičnosti, objektivity a přehlednosti

TITLE

- název je velmi důležitá část celého článku
- často si článek vybíráme ke čtení právě podle titulu
- název má být stručný, ale poutavý
- název nesmí slibovat víc, než činí skutečný obsah článku (tzv. „polské balení“)
- název může být provokativní (pokud na to článek má)
- vyhnout se: „Příspěvek ke studiu...“ „Předběžné hodnocení....“

AUTHOR

- pracoviště, kontaktní informace (e-mail)
- pokud je autorů víc, tak jejich pořadí záleží na dohodě, obvykle je první uváděn ten nejdůležitější (vedoucí týmu) a pak ostatní v abecedním pořádku

ABSTRACT

„Cílem práce je...“

je vůbec nejdůležitější část publikace. Je to jakási miniatura celého článku. Pokud publikujeme v monitorovaném periodiku, bývá abstrakt převzat do velkých internetových bibliografií

- v abstraktu nesmí být obsaženo to, co není ve vlastním textu článku

KEY WORDS

- „-klíčová slova, slouží pro základní orientaci
- vyhledávání v bibliografických databázích

1. INTRODUCTION

-**úvod** rozebírá okolnosti studovaného problému, jeho pozadí.

-vytvoření výzkumného prostoru se děje ve třech fázích, z nichž každá sestává z alternativních kroků. Jde o to, že autor musí **obhájit svou pozici** a ukázat, jak bude **postupovat**.

Fáze 1

Vytyčení teritoria

Krok 1
Krok 2 a / nebo
Krok 3

Teze o centrálnosti
Zobecnění tématu
Přehled předchozího výzkumu

Rétorické vypětí, od nejvyššího k nejnižšímu. Autor uvádí čtenáře do problému.

Fáze 2

Vymezení místa

Krok 1A nebo
Krok 1B nebo
Krok 1C nebo
Krok 1D

Protikladné tvrzení
Poukázání na mezeru
Položení otázky
Pokračování v tradici

Od nejsilnějšího tvrzení k nejslabšímu. Autor odpovídá na otázku, "proč" text vznikl.

Fáze3

Zaujetí místa

Krok1A nebo
Krok1B
Krok2
Krok3

Vyznačení cílů
Ohlášení aktuálního výzkumu
Ohlášení zásadních objevů
Naznačení struktury článku

Od nejnižší explicitnosti k nejvyšší. Autor říká, "jak" bude postupovat.

-cílem je rovněž zaujmout čtenáře

2. MATERIAL AND METHODS

popis **materiálu**:

-např. jaké artefakty studujeme, jak jsme k nim přišli, v jakém stavu je evidence apod.)

-zda studujeme přímo původní archeologické prameny nebo vycházíme z archeologických dat již někde publikovaných (případ Vedrovic)

-patří sem také popis lokality (lokalit) a jejího přírodního prostředí

popis **metody**:

-u metod obecně známých (např. evidence v databázi) stačí zmínka, u méně běžných odkážeme na odbornou literaturu (např. konkrétní statistické metody). Metody námi modifikované je třeba celé zvlášť popsat.

-jaký software jsme použili (i verze, např. ArcGIS 9.2)

3. RESULTS

-předchozí oddíly vysvětlovaly, proč a jak se dospělo k výsledkům, zde se nachází **jádro článku**.

-obsahuje **pouze zjištěná fakta**. Jejich interpretace následuje až v poslední části.

4. DISCUSSION

-jedna z nejobtížnějších částí textu, stejně jako u úvodu je důležité čtenáře zaujmout

-diskuse slouží ke konfrontaci námi dosažených výsledků s tím, co uvádí dosavadní vědecká teorie a praxe.

-zjištěná fakta jsou interpretována a autor **předkládá závěry spolu s patřičnou argumentací.**

-zatímco všechny předchozí části musí být oproštěny od subjektivity, závěrečná diskuse je naopak otevřena názorům autora

-diskuse by měla končit potvrzením (úplným, částečným, podmíněným) nebo naopak nepotvrzením původní hypotézy.

-typicky v úvodní části:

• „Byly byly tři základní pracovní hypotézy, které jsme se pokusili verifikovat: **A..... B..... C.....**“

v závěrečné diskusní části:

• „Na v úvodu formulované pracovní hypotézy jsme obdrželi následující odpovědi: **A..... B..... C.....**“

5. REFERENCES - LITERATURA

-citace literatury a pramenů

základní druhy odborných textů

-odborný článek

- v odborném recenzovaném periodiku
- v odborném ne-recenzovaném periodiku
- ve sborníku (např. z konference)

-monografie (kniha)

- původní odborná studie
- populárně-naučná kniha

-editovaný sborník

- soubor článků různých autorů z konference
- soubor tematických článků různých autorů

-recenze

- hodnocení publikací

-rukopisy

- nálezová zpráva
- bakalářské, diplomové, disertační práce

-další: novinové a časopisecké články, internetové zdroje...

literatura a zdroje:

ECO, U. 1997: *Jak napsat diplomovou práci*. Olomouc: Votobia.

ŠESTÁK, Z. 2000: *Jak psát a přednášet o vědě*. Praha: Academia.

ŠESTÁK, Z. 1994: Jak úspěšně publikovat. Sedm rad, jak se stát úspěšným, *Vesmír* 73, 529.

<http://www.ikaros.cz/node/3594>

<http://www.ikaros.cz/node/1127>